

УДК 7.01:17:316.728

ЕТИЧНА МОДА ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ

РОМАНЕНКО Наталія,
ЧОРНОБАЙ Олена

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна
romanenko_n_g@ukr.net, olenacornobaj@gmail.com

Дослідження присвячене теоретичним аспектам вторинного використання сировини, пошукам оптимальних умов фарбування і друку текстильних матеріалів, систематизації теоретичних і практичних розробок екологічної спрямованості в дизайні одягу.

Ключові слова: текстиль, опорядження, переробка, етичні підходи, етична мода.

ВСТУП

Зростаюча свідомість населення щодо порушень в екосистемі, відчуття соціальної відповідальності забруднення повітря, води і ґрунтів спонукає людство до переосмислення виробництва тканин та текстильних виробів, способів їх споживання. У цьому контексті концепція етичної моди набуває значимості з питань зменшення антропогенного навантаження на навколишнє середовище.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета дослідження – розширити поняття «етична мода» шляхом аналізу сучасного бачення проблеми свідомого зменшення виробництва товарів легкої промисловості. Для досягання поставленої мети були розглянуті такі питання:

- з'ясовані передумовами появи етичної моди;
- узагальнено поняття recycling, reusing, upcycling, slow fashion, екологічність;
- запропоновано заходи, які дозволять змінити темпи споживання товарів легкої промисловості.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Термін «Етична мода» або «Sustainable fashion» (екологічна мода, стала мода) сьогодні об'єднує значно ширшу спільноту ніж шанувальників модних тенденцій і є складовою найбільшого у світі руху активістів справедливої моди під назвою Fashion Revolution. Цей рух, на наш погляд, здатний мобілізувати громадян, бренди та політиків не тільки до належного споживання природних ресурсів, використання перероблених матеріалів, зменшення відходів, вирішення проблем надлишкового виробництва, оптимізації процесів опорядження текстильних матеріалів, але і забезпечення працівників легкої промисловості безпечними умовами праці та справедливою

зарплатнею. В Україні функціонує філіал Fashion Revolution Ukraine, метою роботи якого є сприяння сталому розвитку індустрії моди через освітні заходи та мистецькі проекти. Куратори філіалу: Анна Моїсеєнко, Дар'я Марусик, Тетяна Соловей [1]. Стаття Наталії Чуловської «Що таке етична мода і чи є вона в Україні?» підтверджує наявність восьми брендів етичної моди в Україні [2]. Тобто, Україна також є учасником цього руху і ми маємо сприяння сталому розвитку індустрії моди.

На перший погляд, застосування у словосполученні «Етична мода» терміну «мода» як короткочасної і поверхневої зміни зовнішніх форм побутових предметів та мистецьких творів, що є назвою об'єднання свідомих споживачів одягу, взуття, аксесуарів тощо, здається не коректним, але аналізуючи девіз Fashion Revolution як глобальної концепції моди, яка зберігає та відновлює довкілля, цінує людей більше, ніж зростання прибутків, виникає відчуття відповідності терміну Етична мода усвідомленому відношенню людей до існуючої проблеми.

Проблему не етичного, необмежено безтурботного споживання одягу (сучасний консюмеризм) підсилює ще один суттєвий фактор – забруднені стоки опорядження текстильних матеріалів при їх виробництві. Стоки фарбувально-оздоблювальних виробництв, де здійснюються процеси підготовки тканини до друку і фарбування (відварювання і біління у лужних та хлор-активних середовищах тощо), власне процеси фарбування, заключне оздоблення містять суміш залишків синтетичних барвників та допоміжних речовин, які, зазвичай, лише усереднюються, прямуючи до біологічного очищення. Це в кращому випадку. Однак, навіть після цього, маючи невелике біохімічне окислення, синтетичні барвники є серйозною небезпекою для фауни і флори водоймищ. Споживання і забруднення води при виготовленні текстилю суттєво посилює антропогенне навантаження на водойми регіонів, зменшення якого дає рециркуляція стічної води [3]. Стаття Анни Літковської, української fashion-стилістки, фіналістки конкурсу Harper's Bazaar Fashion Forward і дворазової переможниці конкурсу Style.it від Vogue Italia і MBKFD під назвою: «Етична мода: які матеріали шкодять планеті», досить наглядно обґрунтовує шкідливий вплив на довкілля розведення тварин. Таке неетичне забезпечення легкої промисловості натуральним хутром, шкірою, шерстю, шовком, пір'ям і пухом, перлів тощо є вагомим аргументом авторки для переходу до нового способу життя [4].

Таким чином, етична мода – це свідомо мода, це – одяг, взуття та аксесуари, які виготовляються, реалізуються і використовуються найбільш зрозумілим чином з екологічної та соціально-економічної точки зору. Долучитися до свідомої моди може кожен. Для цього треба вирішити для себе, що краще: купувати менше товарів, але якісних, чи скористатися одноразовою упаковкою одягу, викинувши його; вибирати натуральні чи синтетичні матеріали, яким немає зносу і які й утилізувати складно; віддавати речі в оренду чи складати їх у шафі.

Багаточисельні наукові публікації за темою Sustainable fashion узагальнюють глобальний світовий рух Fashion Revolution у таких напрямках, як recycling (переробка), reusing (повторне використання), upcycling (вторинне

використання), slow fashion (повільна мода), екологічність тощо. Зупинимося на деяких з них, найбільш розповсюджених:

– recycling (переробка) – це процес перетворення відходів, які можна назвати вторинною сировиною, на новий продукт. «Відходи як ресурс» мають стати одним з основних принципів сталого розвитку. В якості прикладу можна навести повторне використання фарбувальних розчинів, які містять дорого вартісні барвники, здатні забруднювати навколишнє середовища [3],

– reusing (повторне використання) – використання товарів або матеріалів ще раз, замість того, щоб викидати їх після одного використання,

– upcycling (вторинне використання) – процес творчого перетворення старих або непотрібних матеріалів у предмети мистецтва. В якості прикладу можна навести творчі напрацювання дизайнерки Я. Хоменко, яка переробляє старі сорочки, наносючи на них принти-ілюстрації, а також шие сукні з вінтажних тканин [2]. Дизайнерка з Черкащини, Н. Павлова, робить модні речі зі старого одягу (Рис. 1) [5],

– slow fashion (повільна мода) – рух у модній індустрії, спрямований на зменшення швидкості виробництва та споживання модних товарів на відміну від «fast fashion», згідно якої виріб виробляється моментально та виховує в основному зневажливе ставлення до одягу. Повільна мода або стала мода підтримує виробництво якісних та тривалих товарів, а також пропагує свідоме споживання та ретельний вибір модних виробів.

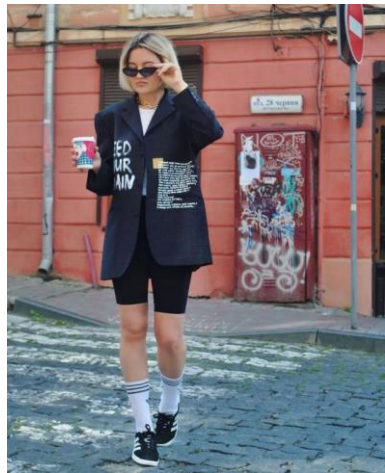
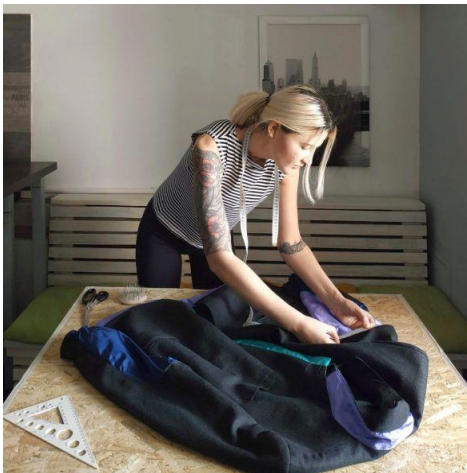

Рис. 1. Надія Павлова за переробкою жакета та його демонстрації [5]

Вищенаведені напрямки етичної моди надають можливість пересічному громадянину практикувати мінімалізм у своєму гардеробі, здійснювати його саморемонт та модифікацію, підтримувати та популяризувати етичні практики серед своїх колег і друзів, віддавати перевагу брендам, які дотримуються

екологічних стандартів та практикують вторинне використання ресурсів.

ВИСНОВКИ

1. Кожен громадянин має виховувати в собі раціонального покупця, який розуміє наслідки бездумного консюмеризму, усвідомлює можливість стати причетним до кращого майбутнього своєї планети і, що важливо, виглядати, при цьому, дуже модно.

2. Етична мода стає дедалі більш доступною та популярною серед брендів і споживачів, що свідчить про зміну свідомості у суспільстві та перехід до більш сталого споживання.

3. Застосування принципів етичної моди може мати значний вплив на подальший розвиток модної індустрії, сприяти зменшенню відходів, покращенню умов праці для робітників та зменшенню екологічного навантаження на навколишнє середовище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fashion revolution Ukraine / about us. URL : <https://www.fashionrevolution.org/europe/ukraine/>.
2. Чуловська Н. Що таке етична мода і чи є вона в Україні? / The Village. URL: <http://surl.li/sfqde>.
3. Коваль М.Г., Романенко Н.Г. Принципи повторного використання стічних вод в процесах фарбування текстильних матеріалів. *Технічні науки та технології: науковий журнал*. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. № 4(30). С. 169-179. URL: [doi.org/10.25140/2411-5363-2022-4\(30\)-169-179](https://doi.org/10.25140/2411-5363-2022-4(30)-169-179).
4. Літковська А. Етична мода: які матеріали шкодять планеті / burda Stile. Ua/ URL: <https://burdastyle.ua/encyclopedia/gid-po-stylyu/trend/etychna-moda-yaki-materialy-shkodyat-planeti>.
5. Дизайнерка одягу родом із Тального дає нове життя старим речам та допомагає ЗСУ / Вісті Черкащини. URL: <http://surl.li/siovh>.

ROMANENKO N., CHORNOBAI O. ETHICAL FASHION AS A MODERN PHENOMENON

The study is devoted to the theoretical aspects of the secondary use of raw materials, the search for optimal conditions for dyeing and printing textile materials, the systematization of theoretical and practical developments of ecological orientation in clothing design.

Keywords: *textiles, equipment, recycling, ethical approaches, ethical fashion.*